پیامدهای بی‌برنامگی وزارت کشاورزی در سال جهش تولید؛ تعطیلی پالایشگاه‌های غلات

درست در سالی که با عنوان جهش تولید نامگذاری شده، با سهل‌انگاری‌هایی از سوی برخی سازمان‌های دولتی روبه‌رو هستیم که زمینه تعطیلی واحدهای صنعتی و ارزآور کشور را پدید آورده است. معیشت هزاران کارگر صنایع پالایشی غلات در حالی به عملکرد وزارتخانه‌های صنعت و کشاورزی گره خورده که به دلیل تعلل این ارگان‌ها در اتخاذ سیاست‌های سنجیده و به موقع و همچنین بدعهدی وزارت کشاورزی، پنج ابرکارخانه در حوزه پالایش غلات تعطیل شد که در این میان نام بزرگ‌ترین پالایشگاه غلات خاورمیانه نیز به چشم می‌خورد

به گزارش پایگاه خبری **صنعت غذا و کشاورزی**، به نقل از روزنامه جهان صنعت؛ واقعیت این است که طی ماه‌های گذشته با راه‌اندازی سامانه بازارگاه، مصرف ذرت در صنایع با ممنوعیت‌هایی روبه‌رو شده به طوری که در حال حاضر کارخانجات پالایشگاهی در بلاتکلیفی قرار گرفته‌اند و مشخص نیست که آیا می‌توانند تا هفته‌های آینده به امر تولید بپردازند یا خیر. بر اساس آنچه فعالان این حوزه می‌گویند، بازارگاه پنج ابرکارخانه در حوزه پالایش غلات را تعطیل کرد چرا که باتوجه به عدم اختصاص کد صنعت در سامانه بازارگاه، برای ادامه حیات حتی امکان خرید ذرت با سه برابر قیمت رسمی در بازار آزاد هم

وجود ندارد.

این در حالی است که حتی اگر بتوان با قیمت‌های چندین برابری نیز از بازار آزاد ذرت خریداری کرد، در نهایت باید محصولاتی با افزایش قیمت‌های بالا را به مصرف‌کننده عرضه کرد. اما با توجه به کاهش قدرت خرید مردم طی سال‌های اخیر، این حرکت نیز باعث فشار به مردم می‌شود که از دیدگاه تولیدکنندگان این حوزه اقدامی بجا و منطقی نیست.

سهمیه ذرت اختصاص داده نشده است

پس از اعتراض و پیگیری صنایع پالایشی غلات که مواد اولیه مورد مصرفشان ذرت است، در جلسه ستاد تنظیم بازار مصوب شد که برای صنایع در سامانه بازارگاه دسترسی ایجاد شود و به ازای هر کیلوگرم ۱۰۰۰ تومان بیشتر از قیمت مصوب مواد اولیه به فروش برسد. اما تاکنون این مصوبه به نتیجه نرسیده و این صنایع در بلاتکلیفی قرار دارند.

در همین خصوص مدیرعامل شرکت شهدینه آران هشت بهشت با بیان اینکه این مجموعه با ظرفیت تولید ۳۵۰ تن انواع محصولات دامی، غذایی و صنعتی فعالیت می‌کند، گفت: اینکه ظرفیت تولیدی ما تاکنون پایین بوده ، به علت عدم وجود مواد اولیه بوده است. به عبارت دیگر امکان خرید مواد اولیه مصرفی این شرکت که ۹۵ درصد از مواد اولیه ذرت است در سامانه بازارگاه وجود ندارد.

علی‌اکبر نصیری اظهار کرد: متاسفانه از اسفندماه سال ۹۸، وزارت کشاورزی سهمیه‌ای به ما اختصاص نداده، به طوری که ما این ظرفیت را هم با خرید از واسطه‌ها و شرکت‌های واردکننده تامین و در نهایت تولید کردیم.وی افزود: میزان مصرف ذرت در پنج شرکت پالایشگاهی حدود ۱/۲۰۰/۰۰۰ تن در سال است که حدود ۴۰ درصد از آن مجددا به زنجیره خوراک دام و طیور و آبزیان برمی‌گردد و حدود ۳۰ درصد از محصولات تولیدی در صنایع الکل و دارویی و مابقی در صنعت کاغذسازی، صنایع غذایی و لبنی مصرف می‌شود.

مصوبه‌ای که اجرایی نشد

نصیری با بیان اینکه بزرگ‌ترین مشکل ما در تامین ذرت از اسفند ماه سال گذشته شروع شده است، گفت: متاسفانه نتوانستیم ظرفیت کامل مواد اولیه خود را تامین کنیم. البته مکاتبات، پیگیری‌ها و اقدامات زیادی انجام دادیم تا در خردادماه امسال ستاد تنظیم

بازار و کارگروه‌های مربوطه و همچنین سازمان حمایت از مصرف‌کننده مصوبه‌ای را مقرر کردند به طوری که قرار شد از خرداد ماه به ازای هر کیلوگرم سهمیه‌ای که به پالایشگاه‌های غلات اختصاص می‌دهند، هزار تومان به نفع سازمان حمایت از مصرف‌کننده پرداخت کنیم. به این ترتیب سهمیه ما در بازارگاه نیز اختصاص پیدا کند تا بتوانیم به فعالیت ادامه دهیم .

وی ادامه داد: این در حالی است که متاسفانه با گذشت حدود پنج ماه، این مصوبه هنوز اجرایی نشده است. در این میان پیگیری‌ها نیز به نتیجه‌ای نرسیده و هیچ اقدام مثبتی نمی‌شود. به همین دلیل ناچار به تعطیلی شدیم به طوری که در حال حاضر پنج پالایشگاه غلات در کشور تعطیل شده است.این تولیدکننده بیان کرد: جالب اینجاست که از یک میلیون و ۲۰۰ هزار تن ذرتی که سهمیه پالایشگاه‌هاست، حدود ۷۲۰ هزار تن صرف نهاده‌های دامی و تولید الکل می‌شود. از طرفی ۴۸۰ هزار تنی که قرار است به صنعت اختصاص دهند، تنها ۵ درصد از کل واردات ذرت در طول سال را به خود اختصاص می‌دهد که سهم بزرگی نیست. با این حال مشخص نیست که به چه دلیل مسوولان وزارت صنعت و کشاورزی نمی‌توانند در این رابطه تصمیم بگیرند و برای صنایع پالایشی سهمیه ایجاد کنند.

وام‌ها سررسید شدند

نصیری با بیان اینکه سرمایه‌گذاری بالای ده‌ها هزار میلیارد تومان در ۵ پالایشگاه غلات توسط بخش خصوصی انجام شده است، گفت: بیش از ۸۰۰ هزار شغل پایدار به صورت مستقیم و غیر مستقیم در این صنعت ایجاد شده است. نکته قابل تامل اینکه همه پالایشگاه‌ها به دلیل اینکه تازه تاسیس هستند، وام‌های ارزی و ریالی اخذ کرده‌اند به طوری که سررسید این وام‌ها نزدیک است و ما باید همین روزها جوابگوی بانک‌ها باشیم. به گفته وی، اگر این وضعیت ادامه پیدا کند، نه‌تنها این صنعت نابود می‌شود بلکه تمام سرمایه‌گذاری‌هایی که در این خصوص انجام شده است و همچنین اشتغالزایی موجود در این صنعت به کلی از بین می‌رود.

این تولیدکننده افزود: به همین دلیل عاجزانه از وزارتخانه‌های ذی‌صلاح و کلیه مدیران کشور درخواست می‌کنیم که به درددل این صنعت گوش کنند و راهکار و چاره‌اندیشی اساسی و اصولی برای آن انجام دهند. به این ترتیب علاوه بر اینکه این صنایع نجات پیدا می‌کنند، اشتغالزایی و سرمایه‌گذاری موجود نیز از بین نمی‌رود و ارزش‌افزوده

قابل توجهی نیز نصیب اقتصاد کشور خواهد شد.

نصیری بیان کرد: تا قبل از ایجاد سامانه بازارگاه، خریدهای خود را از بازار و واردکنندگان انجام می‌دادیم، اما بعد از ایجاد سامانه بازارگاه برای صنایع دسترسی ایجاد نشد و متولیان امر با خود نگفتند که این صنایع مواد اولیه خود را باید از کجا تامین کنند.وی اظهار کرد: میزان استفاده از ذرت در حوزه‌های فرآوری پالایشگاهی غلات از شاخص‌های توسعه‌یافتگی یک کشور محسوب می‌شود، اما متاسفانه شرکت‌های پالایشگاهی کشور ما شرایط خوبی ندارند.

به گفته نصیری، صنعت دانش‌بنیان پالایشگاه غلات بر پایه ذرت از صنایع بنیادی و کاربری‌های فراگیر در صنایع الکل‌سازی، دارویی، خمیر مایه، غذای کودک، صنایع کاغذ و کارتن‌سازی، نساجی، آنزیم‌های دامی، خوراک انسانی، خوراک دام وطیور، تولید اسید سیتریک، سوربیتول، مالتودکسترین و… است.

توقف خط تولید

بر اساس آنچه گفته شد، اخیرا در جلسه ستاد تنظیم بازار مصوب شد که برای صنایع در سامانه بازارگاه دسترسی ایجاد شود و به ازای هر کیلوگرم ۱۰۰۰ تومان بیشتر از قیمت مصوب به آنان مواد اولیه به فروش برسد. اما تاکنون این مصوبه به نتیجه‌ای نرسیده است و همچنان این صنایع در بلاتکلیفی قرار دارند.

در نهایت نیز با ادامه دار شدن مشکل، این صنایع مجبور به متوقف کردن خطوط تولید خود شدند. موضوعی که سرنوشت هزاران کارگر را در هاله‌ای از ابهام قرار می‌دهد.در طول چند ماه گذشته که خرید و فروش، تخصیص سهمیه و ترخیص ذرت صرفا از سامانه بازارگاه و با نظارت وزارت جهاد مقدور است، از سوی آن وزارتخانه حتی کد فعالیت خرید در سامانه مذکور نیز به این شرکت‌ها داده نشده است و این شرکت‌ها را در تامین ماده اولیه خود دچار مشکل کرده است و به ناچار آنها را به سمت بازار آزاد و تامین از تولیدکنندگان مرغ و گوشت دارای سهمیه سوق داده است.از طرفی مطابق قوانین جدید صادر شده هر گونه خرید و فروش ذرت خارج از سامانه بازارگاه به منزله کالای قاچاق تلقی شده و مطابق قوانین با شرکت‌های متخلف برخورد می‌شود.

این موضوع سبب شده شرکت زرنام به هیچ عنوان از بازار آزاد و دامن زدن به شرایط بحرانی این بازار تمایلی به خرید ذرت نداشته باشد و

پس از اتمام ذخیره استراتژیک ماده اولیه خود، به ناچار اقدام به توقف خطوط تولیدی کند.نکته قابل توجه این است که شرکت زرنام، یک شرکت با اعتبار نه تنها در داخل کشور بلکه در عرصه بین‌الملل است که با همین اعتبار در شرایط پیچیده کنونی تحریم‌ها اقدام به واردات مواد اولیه مورد نیاز خود می‌کند و نه تنها بار منفی برای دولت و بخش خوراک دام ندارد، بلکه با عرضه بیش از ۴۰ درصد تولیدات خود به این صنعت سهم بسیار بالایی در تنظیم آن بازار نیز دارد. در حال حاضر نیز به همین منظور اقدام به وارد کردن ذرت کرده است و با وجود در اختیار داشتن ذرت ولی امکان ترخیص آن توسط وزارت جهاد به جهت تخصیص ندادن کد بازارگاه مقدور نشده و موجب توقف آنها شده است.

تبعات ناشی از تعطیلی این شرکت‌ها

این در حالی است که با تداوم روند توقف تولید، علاوه بر بروز بیکاری چندین هزار نفری در زنجیره تولید، تامین و عرضه شرکت‌های پالایشگاهی غلات در سطح کشور که شرکت فرهیختگان زرنام و فرآوری فروکتوز ناب در این استان مستقر هستند، از آنجا که این شرکت سهم بالایی در زنجیره تامین بیش از ۷۰۰۰ شرکت فعال در صنایع مختلف و تامین نیازهای اساسی آنها دارد در شرایط حساس کنونی کشور که مهم‌ترین موضوع بخش تولید تامین مواد اولیه است مشکلات بسیاری برای تولید و ۸۰۰ هزار شغل موجود در این بخش پدیدار می‌شود به طوری که قطع شدن یک زنجیره اثربخش بسیاری از آن کارخانجات را نیز به تعطیلی می‌کشاند و این تعطیلی‌ها نیز می‌تواند علاوه بر کمبودهای ناشی از تولیدات آنها در بازار منجر به بحران‌های کارگری در سطح استان و کشور در این شرایط کرونا شود.

همچنین تبعات تعطیلی شرکت زرنام به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های گروه زر به جهت پیوستگی زنجیره‌های تامین، تولید و … این شرکت‌ها به یکدیگر مشکلات بسیاری را برای سایر شرکت‌های گروه زر از جمله شرکت زرماکارون را به همراه دارد و آن شرکت را به عنوان بزرگ‌ترین تامین‌کننده ماکارونی در کشور با طیف وسیعی از سهامداران تحت‌الشعاع قرار می‌دهد.

مشکلات در تنظیم بازار و تامین کالاهای اساسی

همچنین عدم تخصیص ذرت به صنعت باعث ورود غیرمستقیم شرکت‌های صنعت پالایشگاهی غلات به بازار آزاد جهت تامین ذرت مورد نیاز خود شده و

با خرید ذرت از دامداران و مرغداران، تنظیم بازار این بخش نیز به هم می‌خورد و آنها را به جای تولیدات حمایتی گوشت، مرغ و تخم‌مرغ و… به سمت عرضه نهاده دامی ذرت خود به بازار آزاد و کانال‌های غیررسمی از طریق واسطه‌ها سوق می‌دهد که علاوه بر بازار آزاد، فساد و … شاهد کمبود گوشت قرمز، مرغ، تخم‌مرغ، شیر و … خواهیم بود.همان‌طور که اشاره شد محصولات این شرکت همگی و هر کدام به نوعی جانشین کالاهای اساسی از جمله گندم، شکر، خوراک دام و طیور آبزیان هستند. از آنجا که تولیدات پالایشگاه غلات زر در سطح کشور در حجم بالا و به طیف وسیعی از صنایع عرضه می‌شود، عدم عرضه تولیدات این شرکت، بازار کالاهای اساسی دیگر را تحت تاثیر قرار می‌دهد و موجب هجوم پیش‌بینی نشده به کالاهای اساسی دیگر مانند گندم، شکر، ملاس (تولید کنندگان الکل) شده و با توجه به کمبود آن کالاها، مشکلات بسیار در تنظیم بازار آنها را موجب می‌شود.

همان‌طور که اشاره شد، این صنعت نوپا در طی چند سال گذشته و از محل اعتبارات ارزی صندوق توسعه با سرمایه‌گذاری بالای ارزی و ریالی به بهره‌برداری رسیده‌اند و دارای بدهی‌هایی از این محل به بانک‌های عامل از محل اعتبارات دریافتی هستند و قطعا با توقف آنها علاوه بر بلااستفاده شدن این بخش مهم از سرمایه‌های اثربخش کشور، قادر به بازپرداخت تسهیلات دریافتی نخواهند بود.این در حالی است که با توجه به کاربردهای ذرت در حوزه‌های صنعتی همچون تولید دکستروز به عنوان ماده اولیه الکل، تداوم بی‌برنامگی وزارت کشاورزی در حوزه تامین مواد اولیه پالایشگاه‌ها می‌تواند کشور را در چنین روزهای سختی دچار کمبود الکل کند. با این حال از ۱۹ آبان تاکنون ترخیص نهاده‌های دامی و همچنین تامین ذرت با چالش‌هایی همچون سامانه بازارگاه، تعلل وزارت کشاورزی یا مباحثی از این دست همراه شده است.

بنابراین با توجه به اینکه یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی کشورها کاربرد استفاده از ذرت در بخش فرآوری و استفاده از محصولات آن در حوزه‌های صنعتی به خصوص تولید الکل است، از مسوولان انتظار می‌رود هرچه زودتر زمینه حل چالش تامین مواد اولیه تولیدکنندگان را مهیا کنند تا کمبود مواد اولیه همچون سدی در برابر توسعه‌یافتگی کشور ظاهر نشود.

سرویس خبری: صنعت غذا

منبع: روزنامه جهان صنعت